

Adress
Regeringskansliet/
Utbildningsdepartementet

Betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6)

Sammanfattning

Universitetet anser sammantaget att det ramverk för styrning och resurstilldelning som utredningen föreslår representerar ett steg i rätt riktning för högskolans styrning och ställer sig positiv till att nuvarande styr- och resurstilldelningssystem reformeras. Det är angeläget att förslag om styrningen av universitet och högskolor alltid utgår från lärosätenas särskilda roll och uppdrag i samhället med utgångspunkt ur akademiska kärnvärden och styrning baserad på tillit. Det är med denna inställning som grund som universitetet bedömer utredningens förslag, dvs. förslagets förutsättningar att skapa en styrning där lärosätena ges möjlighet att ta ett helhetsansvar för verksamheten på ett självständigt sätt.

I betänkandet presenteras förslagen i regel på ett transparent och resonerande sätt. Utredningen ger en god samlad bild av statens styrning av universitet och högskolor och lyfter fram flera viktiga frågor och utmaningar samt föreslår flera bra lösningar. Universitetet beklagar att utredningen saknar författningsförslag. Med författningsförslag skulle det ha varit lättare att tydligt ta ställning till de förslag som kräver ändring i författning. Även slutsatserna är i vissa fall för lite underbyggda med analyser och data och det har försvårat ställningstagandena. Universitetets förhoppning är dock att beredningen och det fortsatta arbetet med utredningens olika bedömningar och förslag ska utgöra början på en ny form av reformarbete av universitets- och högskolesektorn och att författningsändringar inte genomförs förrän lärosätena har haft möjlighet att ta ställning till och kommentera de eventuella lagändringar regeringen kan komma att föreslå riksdagen.

Principer för en ändamålsenlig styrning (kap 4)

Universitetet stödjer de principer för en ändamålsenlig styrning som redovisas i kapitel 4 i betänkandet. Det fria kunskapssökandet och det behovsdrivna kunskaps- och kompetensförsörjning är viktiga delar i universitetens och högskolornas uppgift. Universitetet betonar vikten av den akademiska friheten och betydelsen av en långtgående självständighet för att universitet ska ha ges möjlighet att effektivt genomföra uppgiften. En stor egen rådgighet är en förutsättning för hög och hållbar kvalitet på utbildningen och forskningen.

I betänkandet omnämns följande centrala förutsättningar för verksamheten; akademisk frihet (I), det akademiska ansvaret för kvalitetsbedömningar och andra normer som utvecklas i kollegiala processer (II), samhällsansvar och samverkan (III), långsiktigheten i verksamheten (IV)

och behovet av flexibilitet och förnyelse (V). Vidare beskrivs tre viktiga mål med styrningen, främja akademisk frihet, kvalitet och integritet (i), främja ett rollsäkert samhällsansvar (ii) och främja strategisk handlingsförmåga (iii). För att åstadkomma det sistnämnda behöver styrningen vara tillitsbaserad, samordnad, kunskapsbaserad samt långsiktig och flexibel. Styrningen får inte vara detaljstyrande, eftersom lärosätena måste ha flexibilitet att möta förändring, och lärosätena måste kunna balansera omvärldens krav på att möta de för stunden prioriterade områdena med sin roll att vara en instans för det fria kunskapssökandet.

4.6 Förstärkning av vissa normer i högskolelagen

Akademiska friheten, utbildningens frihet, det kollegiala ansvaret samt sambandet mellan utbildning och forskning är viktigt att stärka. Universitetet anser att önskade förändringar i syfte att stödja detta synsätt ska utgå ifrån principen *att* kollegial sakkunskap och lärarnas inflytande inför beslut på alla nivåer ska säkras av lärosätena, inte reglera *hur* detta ska ske. Därför föreslår universitetet att det föreslagna tillägget i HL 2kap, §§ 6 o 7, rörande kollegial sakkunskap och lärarnas inflytande får lydelsen:

”att krav på kollegial sakkunskap och lärarnas inflytande i beredning inför beslut rörande utbildningens och forskningens organisation och kvalitet säkras.”

En långsiktig, sammanhållen och dialogbaserad styrning (kap 5)

Universitetet stödjer de principer för en ändamålsenlig styrning som redovisas i kapitel 5 betänkandet. Den huvudsakliga form som föreslås är en samlad proposition för högre utbildning och forskning. I betänkandet finns tre huvudsakliga syften som en samlad proposition kan uppnå; lägga en ram för en ökad långsiktighet i styrningen (i), samla och samordna politiken för att hantera bredden i politikens målsättningar och de målkonflikter som kan uppstå (ii) och förstärkt samband mellan utbildning och forskning (iii).

5.1 En långsiktig och sammanhållen process

5.1.1 En samlad proposition för högre utbildning och forskning vart fjärde år

Universitetet stödjer förslaget att en samlad proposition för högre utbildning och forskning lämnas en gång per mandatperiod (vart fjärde år). Universitetet anser att en sådan samlad proposition och tidsperspektiv gör styrningen för både utbildningen och forskningen mer sammanhållen, utbildningsfrågorna ges ett långsiktigt perspektiv samt att utbildningen och forskningen knyts närmare varandra. Detta förutsätter dock att innovation, som de senaste åren har varit en del av forskningspropositionen tas bort, annars riskerar de olika områdena att konkurrera ut varandra.

5.1.4 Regeringens behov av underlag till en samlad proposition

Universitetet ställer sig även positivt till förslaget att ge UKÄ i uppdrag att inför en samlad proposition för högre utbildning och forskning lämna underlag för den högre utbildningen då det idag saknas en samlad analys av dimensioneringsfrågan inom utbildningsområdet. Ett sådant underlag ska inte vara utformat för att detaljstyra utbildningarnas dimensionering utan ses som ett underlag som övergripande bedömer hur den högre utbildningens dimensionering långsiktigt ska utvecklas och vilka åtgärder som krävs för att nå de politiskt uppsatta målen.

5.2 Dialogbaserad och långsiktig styrning genom överenskommelser och regleringsbrev

5.2.3 En mer långsiktig, fokuserad och dialogbaserad styrning

Universitetet ställer sig också positivt till förslaget att regeringens styrning av högre utbildning och forskning bör ha ett dialogbaserat och fyraårigt perspektiv med avseende på mål, dimensionering, uppdrag och resurstilldelning. Betänkandet föreslår vidare att regleringsbrevet för varje lärosäte utformas med utgångspunkt i den samlade propositionen för högre utbildning och forskning genom en fördjupad dialog med lärosätet. Regleringsbrevet ska reglera resurser, utbildningsmål samt särskilda uppdrag och bemyndiganden med ett fyraårsperspektiv. Som komplement till regleringsbrevet föreslår betänkandet att det införs ett dialogbaserat och lärosätesanpassat styrinstrument i form av fyraåriga överenskommelser där varje lärosätes mål och uppföljningskriterier formuleras för ett antal av politiken prioriterade områden. Här ser universitetet det av vikt att lärosätesprofil utarbetas vid lärosätet utifrån de egna förutsättningarna och att det vid dialogen diskuteras behov och utveckling utifrån denna. Vidare föreslås det regleringsbrevet som är gemensamt för alla lärosäten tas bort och långsiktiga mål eller anvisningar läggs i förordningen, medan andra mål ges en mer lärosätespecifik utformning. Universitetet instämmer i att dialogerna då blir en mycket viktig del i en styrning av lärosätena.

5.2.5 Dialogbaserad styrning genom överenskommelser

Universitetet instämmer i betänkandets bedömning att ekonomiska incitament initialt inte bör kopplas till överenskommelserna. Universitetet ser också en risk att lärosätena blir mer defensiva och försöker minimera risken att inte uppnå uppsatta mål istället för att sätta ambitiösa mål som verkligen kan göra skillnad och ekonomiska incitament kopplas till överenskommelserna.

5.4 Analys och uppföljning av högre utbildning och forskning

5.4.2 En analysfunktion inom högre utbildning och forskning

Universitetet tycker det är positivt med oberoende analyser men hoppas att analyser inom det forskningspolitiska området även inkluderar samverkan och till viss del nyttiggörande. Annars riskerar dessa frågor att glömmas bort. Expertgruppen som föreslås genomföra detta arbete bör också delas upp i utbildning, forskning och samverkan för att säkerställa att frågorna bär samma vikt.

5.4.3 Organisatorisk form och finansiering

I betänkandets kapitel 5.4.3 föreslås att en analysfunktion inrättas som en kommitté med ett kontinuerligt uppdrag. Kommittén ska utgöras av en expertgrupp (max 10 personer) med bred representation av ledarmöten från olika delar av samhället. Ledarmötena inklusive ordförande utses av regeringen på sex år och där UKÄ utgör värd för analysfunktionen. Universitetet står bakom förslaget kring en analysfunktion då universitetet gör samma bedömning som utredningen fastslår dvs att en analysfunktion behövs för att ta fram relevanta underlag av hög kvalitet i form av övergripande analyser, utvärderingar, studier, etc för att regeringen ska kunna fatta välgrundade beslut och utveckla styrningen av högre utbildning och forskning. Funktionen bör ha i uppdrag att framåtsyftande analysera och utvärdera den samlade högskolepolitiken samt bidra till förarbetet inför propositionen. Det innebär att funktionen

ska utvärdera och analysera det svenska systemet för forskning och utbildning, dess styrmekanismer samt styrningens effekter. Idag är det en brist att en sådan analysfunktion saknas med tanke på den komplexitet som finns inbyggd i systemet med ett stort antal lärosäten, forskningsråd och forskningsfinansiärer och en lång rad av intressenter.

Universitetet delar vidare utredningens bedömning att analysfunktionen inte bör ligga på någon av de nuvarande sektorsmyndigheterna med bakgrund att dessa inte delvis ska åläggas att utvärdera sig själva. UKÄ är en lämplig värd för analysfunktionen dock med reservationen att detta inte får inverka på analysfunktionens oberoende och självständighet. Universitet vill poängtera att det är viktigt att analysfunktionen fokuserar på övergripande analyser och inte ökar detaljanalyser av enskilda lärosäten och att expertgruppen består av representanter från hela landet och från olika forskningsfält. Vidare är det av vikt att även en studeranderepresentant skall ingå. Universitetet anser också att expertgruppen bör bytas ut mer frekvent än vad som föreslås (6 år) samt att antalet ledamöter ökar så att alla aspekter kan inkluderas i urvalet av personer. Vid analys av långsiktiga behov och utvecklingstendenser är det av vikt att det globala perspektivet tas i beaktande vid sidan av det regionala och nationella.

Sammanfattningsvis stödjer universitetet betänkandet i kapitel 5 att överenskommelser med regeringen ska sträcker sig under en längre tidsperiod och ska bygga på långsiktighet, samordning och tillit. Höskoleproposition, lärosätesstrategi, överenskommelse, regleringsbrev och återrapporteringar behöver synkroniseras i tiden och samordnas styrningsmässigt. Det förutsätter även samordning med UKÄ:s utvärderingar. En anpassning av förordningar som styr återrapportering exempelvis förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) måste ske. Andra granskande myndigheters krav måste också synkroniseras till de nya styrformerna. Universitetet vill vidare att dialogen ska ske med departementet då dialogerna måste ske på ett professionellt och förtroendegivande sätt. Universitetet måste möta kunniga och pålästa dialogpartners. Det bör finnas tydliga och fastställda strukturer för hur dialogerna ska genomföras för att skapa en effektiv och likvärdig process.

Utbildning och forskning (kap 6)

6.1 Koppling mellan utbildning och forskning

Universitetet stödjer bedömningen att styrningen bör utformas så att den i möjligaste mån hanterar utbildning och forskning samlat, och att lärosätena aktivt bör arbeta med att främja en akademisk kultur som värderar utbildning och forskning lika högt.

6.2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

6.2.1 Vad ska styra utbildningsutbudets utformning?

Universitetet stödjer förslaget att i författningen skriva in att utbildningsutbudet vid universitet och högskolor ska utformas med hänsyn till kunskapsutveckling och svara mot studenternas efterfrågan samt arbetslivets och samhällets behov. Detta uppdrag bör dock korrelera till de kommande överenskommelserna inklusive resurser och möjligheter.

6.2.2 Behöver utbildningsutbudet styras tydligare utifrån arbetsmarknadens behov?

Universitetet stödjer förslagen: att styrningen av utbildningsutbudet sker genom att i regleringsbrev ange fyraåriga utbildningsuppdrag; att utbildningsuppdraget innehåller mål om an-

tal hst på totalnivå samt mål för antal examina inom vissa utbildningar som leder till legitimationsyrken; att i utbildningsuppdraget kan ingå även särskilda åtaganden som fastställts i dialog mellan lärosäte och regering.

Universitetet anser att det är viktigt att i samband med detta betona att ”decentraliserade utbildningar” framledes bör inkorporera även distansutbildning eller nätbaserad utbildning. Vid åtaganden som rör ”decentraliserade utbildningar” bör det i dialogen tydliggöras vilka utbildningsuppdrag det gäller, och vilka orter som berörs.

6.2.3 Hela landets behov av utbildning

Universitetet stödjer förslagen, vilka ska bidra till att underlätta för flera lärosäten att bedriva gemensamma utbildningar och utfärda gemensamma examenstillstånd.

6.3 Hur ska behovet av livslångt lärande tillgodoses?

6.3.1. Vad är högskolans roll i det livslånga lärandet

Universitetet är mycket tveksamma till att tydliggöra lärosätenas ansvar för yrkesverksammas fortbildning genom en ändring i högskolelagen utan att resurser för detta uppdrag tillförs.

För att kunna utföra detta åtagande måste också hinder för uppdragsutbildning och fortbildning undanröjas. De främsta hindren i dag kring detta handlar om möjligheten för lärosätet att bedriva uppdragsutbildning med viss vinst och holdingbolagens möjligheter att bedriva uppdragsutbildning på lika villkor. Det är två viktiga förändringar som måste genomföras i samband med detta för att universitetet ska kunna ta detta ansvar och bygga långsiktighet i sin verksamhet. En samordning med Yrkeshögskolan och holdingbolagens verksamhet bör också möjliggöras.

6.3.2 Ekonomiska hinder för flexibla utbildningsformer försvårar utbud för fortbildning

Universitetet stödjer förslaget till ändringar i resurstilldelningssystemet som bidrar till minskad betydelse av prestationer (hst och hpr) för att därmed uppmuntra flexibilitet i utbildningsutbudet.

6.4 Utbildning på forskarnivå

6.4.2 Dimensionering av utbildning på forskarnivå

Universitetet stödjer bedömningen att forskarutbildning bör finnas med i den samlade propositionen för utbildning och forskning och en eventuell styrning sker genom den föreslagna dialogbaserade styrningen.

6.5 Breddad rekrytering till utbildning

Universitetet stödjer bedömningen att lärosätenas arbete med breddad rekrytering följs upp via dialogbaserad styrning genom överenskommelser. Universitetet stödjer även bedömningen att breddad rekrytering, i form av snedrekrytering, ska beaktas inom alla tre utbildningsnivåer.

6.6 Forskning

6.6.1 Balansen mellan direkta anslag och externa medel

Universitetet stödjer förslaget att andelen direkta statsanslag ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet inom den närmaste åttaårsperioden.

6.6.3 Åtgärder för att främja hög kvalitet

Universitetet stödjer bedömningen att insatser med anledning av höjda basanslag bör följas upp i överenskommelserna. Universitetet stödjer också bedömningen att det bör skapas ett nationellt ramverk för utvärdering av forskning som är kvalitetsdrivande.

6.6.5 Översyn av statliga forskningsfinansiärer

Universitetet stödjer förslaget att en översyn av den statliga externa finansieringen av forskning görs. I översynen bör ingå såväl forskningsråden och Vinnova som övriga myndigheter som finansierar forskning.

Samverkan och samhällspåverkan (kap 7)

Universitetet anser att det är viktigt att lärosätet får ta sitt ansvar som myndighet och utveckla sin samverkan för att möta samhällsutmaningarna. För att kunna ta detta ansvar bör dock utpekade resurser och premiering finnas för att utveckla detta för lärosätet. LTU anser att det är av yttersta vikt att ett antal lärosätessammansatta indikatorer tas fram för bedömning av samverkan. Indikatorerna kan spegla den bredd inom samverkan som regeringen vill premiera och ett medeltal från dessa indikatorer kan tas fram.

7.2 Förslag till en ny formulering i högskolelagen

Universitetet stöder inte förslaget på omformulering av högskolelagen i sin helhet. Universitetet anser att begreppet ”forskningsresultat” bör finnas kvar. Universitetet anser därför att följande formulering är att föredra:

”I högskolornas uppgift ska det ingå att samverka med det omgivande samhället och verkar för att den kunskap och kompetens som finns vid högskolan samt dess forskningsresultat kommer samhället till nytta”.

Anledningen till universitetets ställningstagande är att det är skillnad på kunskap och kompetens som kommer samhället till nytta och dess forskningsresultat och genom ett borttagande av detta finns risken att frågan om lärosätets uppdrag vad gäller just forskningsresultat, innovation och kommersialisering läggs på andra aktörer utanför lärosätet vilket i sin tur riskerar att helt förstöra ett ekosystem som byggts upp under många år.

7.4 Samverkan som en del av ett nationellt kvalitetssäkringssystem

Universitetet stöder inte förslaget om att primärt enbart bedöma och följa upp ett lärosätets samverkansarbete inom ramen för det nationella kvalitetssäkringssystemet för utbildning och forskning. Universitetet ser samverkan som en integrerad del i forskning och utbildning men anser inte att den enbart ska bedömas i de enskilda ämnesområdena i samband med en utvärdering. Summan av all den samverkan som sker inom varje ämne kan omöjligt representera den strategiska inriktning ett lärosäte har för sin samverkan.

Lärosätet är en myndighet med ett nationellt uppdrag och i vissa fall också ett indirekt regionalt uppdrag där lärosätet måste ta ansvar som en myndighet. Universitetet anser att man i detta förslag lägger ut hela samverkansuppgiften på enskilda forskargrupper och att det strategiska övergripande perspektivet glöms bort. Det minimerar myndighetens möjlighet att agera på regeringens krav på samverkan exempelvis för livslångt lärande.

7.5 Styrning och uppföljning genom överenskommelser

Universitetet anser att det är bra att det finns möjlighet att ta upp vissa delar av det övergripande samverkansarbetet inklusive det livslånga lärandet i överenskommelserna. Överenskommelserna bör även kunna inkludera engagemang från externa aktörer för att beskriva lärosätets förmåga att kunna genomföra det som överenskommit.

Universitetet anser det vara problematiskt att utredningens betänkande inte visar på en djupare förståelse för de olika nivåer av samverkan som finns på ett lärosäte. Universitetet anser exempelvis att meritering av samverkan är bra men det löser inte utmaningen för lärosätet att agera som ett samlat universitet som gemensamt vill verka för att lösa vissa samhällsutmaningar med samverkan som medel i utbildning och forskning.

7.6 Att främja samverkan ekonomiskt

Universitetet ställer sig inte bakom att ta bort samverkansparametern i fördelning av medel. Universitetet anser också att på samma sätt som externa medel och publiceringar kan vara ett mått för ett lärosäte kan samverkan också vara det. Universitetet anser inte att det är rimligt att en indikator tas bort medan de andra två anses vedertagna utan problematisering. Universitetet håller med utredningens betänkande att samverkan är brett men anser inte att detta är skäl nog för det att helt tas bort som indikator för resurstilldelning. Premiering av samverkan skulle kunna göras genom en palett av indikatorer och ligga som en del av forskningsramen, ej som ett eget område. Det skulle göra premieringen både transparent och tydlig. Universitetet anser att det finns vissa indikatorer inom samverkan som är vedertagna och ser gärna att Vinnova får i uppdrag att ta fram indikatorer för samverkan.

Universitetet stöder dock utredningens förslag att fallstudier inte bör användas i resurstilldelningen. Det är en arbetsam process som saknar transparens.

Universitetet ställer sig försiktigt positivt till att ordna utlysningar likt de strategiska forskningsområdena. Däremot ställer sig universitetet tveksamma till om processen för att utse dessa områden ska vara detsamma som för SFO:er. Universitetet upplever då att det finns risk för att denna typ av utlysningar inte primärt skulle gynna myndighetens förmåga att driva på samverkan. Universitetet ställer sig undrande till om hur områden som löser en samhällsutmaning men där styrkan primärt finns i den uppbyggda samverkan, skulle hanteras i en föreslagen utlysning.

Universitetet anser att det kan finnas en risk för att fokus hamnar på forskningens kvalitet hellre än dess förmåga att lösa en samhällsutmaning i samverkan. Universitetet anser att forskningens kvalitet alltid ska finnas med men att även andra aspekter måste vävas in för att en helhetsbild ska uppnås.

7.8 Innovationssystemet

Universitetet stöder en särskild utredning för att belysa det nationella innovationssystemet men anser att många förslag som framkom i Innovationsstödsutredningen kan användas redan nu. Universitetet anser att om en utredning initieras bör även lärarundantaget måste belysas särskilt samt holdingbolagens roll i innovationssystemet.

Jämställdhet (kap 8)

8.3 Långsiktig strategi för ökad jämställdhet

Universitetet ställer sig positiv till utredningens förslag när det gäller kommande styrning av jämställdhetsarbetet inom högskolesektorn och att uppföljningen av jämställdhetsarbetet integreras i UKÄs kvalitetssäkringssystem. Om det blir den huvudsakliga utvärderingen är det viktigt att alla aspekter beaktas vid utvärdering, t ex rekrytering av såväl studenter som medarbetare, forskningsfinansiering och anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Universitetet ställer sig även positiv till förslaget att slopa det övergripande målet för rekrytering av professorer och bedömer att lärosätesspecifika mål som sätts i dialog mellan lärosätet och regeringen på ett bättre sätt kan stimulera aktiva åtgärder.

När det gäller resurstilldelning ur ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att inte bara gå på historiska data som riskerar att vara könsmärkta utan att tillfälle tas att förändra vissa strukturer. Ett ökat anslag som går direkt till lärosätena ger större rådigheter över fördelningen av medel för utbildning och forskning ur ett jämställdhetsperspektiv.

Resurstilldelning (kap 9)

9.2 Resurstilldelning för starka och ansvarsfulla lärosäten

9.2.1 Ett samlat anslag

Universitetet ställer sig positivt till att dagens uppdelning av verksamheten i två verksamhetsgrenar med var sitt anslag slås ihop till ett en samlad verksamhetsgren som finansieras med ett samlat anslag. Ett resurstilldelningssystem som innebär att verksamheten ses som en helhet bör skapa bättre förutsättningar för att utveckla en sammanhållen kunskapsmiljö där utbildning, forskning och samverkan ingår som delar i den helheten. En samlad verksamhetsgren måste också innebära att dagens myndighetskapital som är uppdelat på de två verksamhetsgrenarna slås ihop.

Det är väldigt viktigt att även kraven på den ekonomiska redovisningen ses över. Förutom regeringens krav så måste även andra myndigheters (ex UKÄ, SCB mfl) krav anpassas och vara följsamma till den nya styrningen.

Universitetet stödjer förslaget att det samlade anslaget redovisas i en utbildningsram och i en forskningsram och att utöver dessa medel kan det i det samlade anslaget ingå särskilda medel för utpekade ändamål. Däremot anser universitetet att möjligheter till omfördelning mellan lärosäten bör följa med ett nytt resurstilldelningssystem.

9.3 Utbildningsramen

9.3.1 Den fasta basen

Universitetet har sett behovet av en mer långsiktigt stabil resurstilldelningen ställer sig positiv till att hälften av utbildningsramen utgör en bas som inte varierar med det faktiska antalet helårsstudenter eller deras prestationer.

9.3.2 Resultatbaserad ersättning baserat på antalet helårsstudenter

Universitetet ställer sig positiv till att den rörliga halvan av utbildningsramen uteslutande är beroende av antalet studenter och därefter följande att den rörliga ersättningen baseras på antalet helårsstudenter. Ett mindre beroende av studenternas studieresultat ger mer långsiktiga planeringsförutsättningar och utrymme för större risktagande, det underlättar även utvecklingen av det livslånga lärandet där prestationsgraden ofta är lägre bland annat som en följd av att studenternas intresse av att examineras är lägre. Universitetet stödjer också förslaget att den rörliga delen avräknas årligen och baseras på antalet helårsstudenter det aktuella budgetåret.

Universitetet ställer sig inte bakom förslaget om en genomsnittlig ersättning per helårsstudent, unik för varje lärosäte. Universitetet ställer sig positivt till förslaget om en ny modell för ersättning, men bedömer att detta behöver ske stegvis så att konsekvenserna kan analyseras och anser därmed att detta i ett första steg kan ske i enlighet med RUT 1:s förslag minska antalet ersättningsbelopp. Universitetet instämmer i att utgångspunkten för den interna resursfördelningen ska bygga på varje lärosätes egna överväganden om hur en utbildning bäst ska läggas upp och organiseras.

Universitetet är positiv till, och ser det som helt nödvändigt, att behålla dagens möjligheter att spara outnyttjade anslagsmedel eller rätten till ersättning för studenter som ännu inte kunnat avräknas för den rörliga delen av tilldelningen med upp till 10 procent. Detta för att skapa flexibilitet att hantera variationer i studenttillströmningen eller i samband med utökning av utbildningsplatser.

9.4 Forskningsramen

9.4.1 Förslag kopplade till dagens modell för tilldelning

Universitetet stödjer förslaget att ett utökat utbildningsuppdrag leder till en ökning av lärosätets forskningsram men tycker att 12 000 kronor per helårsstudent emellertid är på en för låg nivå och ger inte en rimlig förstärkning av forskningsanknytningen.

Betänkandet har som förslag att den indikatorbaserade tilldelningen överges i nuvarande form. Det gäller särskilt den valda indikatorn för att premiera samverkan. Universitetet ställer sig frågande till betänkandets förslag om att följa upp och utvärdera samverkan men inte ekonomiskt premiera de lärosäten som uppnår nationella mål. Universitetet anser att resurser för att stärka samverkan behövs men att det bör ses ut ett helhetsperspektiv för lärosätet och inte läggas på enskilda intäktskällor för forskningsprojekt. Detta eftersom samverkan även bör inkludera utbildning. Universitetet ställer sig också ytterst tveksamma till syftet att särskilt framhålla avskaffandet av indikatorn för samverkan utan att specifikt nämna de övriga.

Universitetet ställer sig positiv till bedömningen om att modellen för en eventuell omfördelning av årliga medel utifrån prestation och kvalitet eller för att rikta medel till områden som är politiskt prioriterade bör beredas i nära samarbete med lärosäten och forskningsfinansiärer.

9.4.2 En ökad andel direkta anslag kan uppnås genom omfördelning av statliga medel för forskning

Universitetet ställer sig positiv till förslaget att en ökad andel direkta anslag för forskning kan finansieras genom omfördelning från statliga forskningsfinansiärer men ställer sig inte bakom förslaget att medel omfördelas till lärosätena utifrån respektive lärosätes historiska tilldelning. En sådan fördelning skulle ha en konserverande effekt.. Här bör man kunna använda något av de fördelningsförslag som nämns under 9.4.3 under Övrig ökning av direkt anslag till forskningen, som fördelning som långsiktiga strategiska satsningar eller med en eller flera kvalitetsindikatorer.

Universitetet anser att forskningsfinansiärernas medel bör göras mer generella för att matcha eventuella målbilder som finns i varje lärosätes eventuella överenskommelse. Forskningsfinansiärernas medel kan inte styra mot andra mål än de som lärosätena satt upp. Bedömning av forskningskvalitet behöver anpassas till olika forskningsområden och deras skiftande förutsättningar. Hänsyn tas inte idag till att olika forskningsområden har olika mönster för publicering samt olika förutsättningar att attrahera externa medel. Vad gäller frågan om forskningsinfrastruktur ser universitetet positivt på ett klagande från regering och ESV vad gäller tillgängliggörande av forskningsinfrastruktur och avgifter kopplade till det. Finansiärers villkor måste säkras och indirekta kostnader i SUHF modellen måste beaktas.

9.4.3 Övrig ökning av direkta anslag till forskning

Universitetet ställer sig inte bakom förslaget att övrig ökning av direkta anslag för forskning fördelas i proportion till nuvarande tilldelning, detta konserverar en historisk tilldelning som inte har byggt på transparens, utan ser det istället som mer lämpligt att nyttja något av de övriga förslagen att ökning av direkta anslag för forskning fördelas som långsiktiga strategiska satsningar eller med en eller flera kvalitetsindikatorer. Universitetet ställer sig positiv till förslaget att uppgiften att ta fram kvalitetsindikatorer ges till en eller flera expertmyndigheter i samverkan med universitet och högskolor.

Universitetet ställer sig bakom skrivningen att om regeringen vill öka tilldelningen för forskning är det angeläget att tilldelningen görs med tydliga kriterier som presenterats i den samlade propositionen.

9.5 Särskilda medel

Universitetet ställer sig positiv till förslaget att medel på dagens anslag 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor överförs till respektive lärosätes samlade anslag. Universitetet instämmer i betydelsen av en öppen process när medel för olika uppdrag fördelas mellan olika lärosäten och att omfattningen av de särskilda medlen bör hållas begränsad.

9.7 Vissa riktade utbildningsatsningar inom högskoleområdet

Universitetet instämmer i bedömningen att riktade satsningar inom utbildningsområdet bör fördelas genom ett utlysningförfarande, samtidigt är det angeläget att antalet uppdrag hålls

begränsat. Universitetet ställer sig positiv till förslaget att UHR görs till förstahandsalternativ för att administrera riktade utbildningsåtgärder inom högskoleområdet.

Ekonomiadministrativt regelverk (kap 10)

Universitetet instämmer i betänkandets bedömning att nuvarande system för högskolans anslagssparande och anslagsavräkning är ändamålsenligt och att de anpassningar och undantag som gjorts för universitet och högskolor i det ekonomiadministrativa regelverket är i huvudsak ändamålsenliga och bör behållas, de är motiverade och de fyller en viktig funktion för verksamheten.

Undantaget är reglerna kring möjligheten att ta ut avgifter för forskningsinfrastruktur som är oklar. Om regeringens mål att göra de stora infrastrukturinvesteringarna tillgängliga för hela samhället ska kunna nås, krävs en större flexibilitet i hur avgifter får tas ut. Frågan om avgifter för infrastruktur har också bäring på många av de mindre infrastrukturerna som finns vid olika lärosäten. Universitetet instämmer i betänkandets bedömning att regeringen bör kunna samla avgiftsfrågor för verksamhetsmässigt mindre omfattande verksamheter under en samlad generell rubrik i stället som för i dag genom specifika bemyndiganden.

10.5 Författningsreglering

Universitetet ställer sig positiv till förslaget att mycket av den långsiktiga styrning som ingår i det gemensamma regleringsbrevet borde regleras i förordning.

10.6 Önskemål om ytterligare undantag

Universitetet ställer sig bakom bedömningen att regeringen bör i syfte att bättre anpassa styrningen till lärosätenas särskilda behov och förutsättningar se över de återstående frågorna om lättnader i det ekonomiadministrativa regelverket som behandlas i prop. 2009/10:149.

Konsekvenser av förslagen (kap 11)

11.2 Konsekvenser för staten

11.2.4 Konsekvenser för universitet och högskolor

En ökning av den totala administrativa arbetsinsatsen för universitet och högskolor ses som olycklig, och det är otydligt hur den kommer att vägas upp av den ökade långsiktigheten i styrningen och hur den förenklar lärosätets egna interna planering. Tvärtom förutsätter många av förslagen ytterligare utveckling av interna processer inte minst runt hur en ny modell utan ersättningsbelopp ska hanteras.

Handläggningen av beslutet

Detta beslut har fattats av rektor Birgitta Bergvall-Kåreborn efter föredragning av chef Ekonomi- och planering Ulrica van Deventer.